

УДК 330.322:334.711

Лепетюха Н.В.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємства та менеджменту
Харківського національного університету ім. Сечена Кузнеця

Борох А.Ю.
студентка
Харківського національного університету ім. Сечена Кузнеця

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ІТ-ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

WAYS OF INCREASING THE INVESTMENT ATTRACTION FOR IT COMPANIES IN UKRAINE IN MODERN CONDITIONS OF ECONOMY

АНОТАЦІЯ

Проблема управління інвестиційною діяльністю на підприємстві набула надмірної гостроти. Ця ситуація склалася внаслідок того, що відсутній структурований механізм управління інвестиціями і залучення інвесторів для реалізації проектів. У сучасному світі найбільш перспективним ринком є ринок інформаційних технологій (ІТ). ІТ-ринок для активного розвитку потребує постійного інвестування. Підвищення інвестиційної привабливості ІТ-підприємства залежить від правильності вибору заходів для залучення потенційних інвесторів.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, проект, інформаційні технології, інвестиції, інвестор, критерії інвестиційної привабливості.

АННОТАЦИЯ

Проблема управления инвестиционной деятельностью на предприятии приобрела чрезмерную остроту. Эта ситуация сложилась вследствие того, что отсутствует структурированный механизм управления инвестициями и привлечение инвесторов для реализации проектов. В современном мире наиболее перспективным рынком является рынок информационных технологий (ИТ). ИТ-рынок для активного развития требует постоянного инвестирования. Повышение инвестиционной привлекательности ИТ-предприятия зависит от правильности выбора мероприятий для привлечения потенциальных инвесторов.

Ключевые слова: инвестиционная привлекательность, проект, информационные технологии, инвестиции, инвестор, критерии инвестиционной привлекательности.

ANNOTATION

The problem of managing investment activity at the enterprise acquired excessive acuity. This situation is due to the lack of a structured mechanism for managing investments and attracting investors to implement projects. In today's world the most promising market is the information technology (IT) market. The IT market for active development requires constant investment. Increasing the investment attractiveness of an IT enterprise depends on the right choices to attract potential investors.

Keywords. Investment attractiveness, investments, project, information technology, investor, criteria of investment attractiveness.

Постановка проблеми. У сучасних умовах обмеженості власних ресурсів підприємства потребують грошових надходжень від інвесторів. Для зміцнення інвестиційного потенціалу підприємств необхідно підвищити їх інвестиційну привабливість з урахуванням умов і факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. Особливо це стосується галузей, які знаходяться на етапі становлення або активного розвитку.

Саме тому на сучасному етапі розвитку економіки зростає актуальність науково-теоретичних досліджень і практичних розробок у сфері формування високої інвестиційної привабливості ІТ-підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цю проблему досліджували багато зарубіжних і вітчизняних учених: К.В. Балдін [1], В.М. Гриньова [2], Д.О. Єндовицький [3], Л.В. Леонова [4], І.В. Разумов [5], Н.Ю. Трясіцина [6], але конкретні шляхи підвищення інвестиційної привабливості підприємства не були виявлені.

Мета статті полягає у визначенні шляхів підвищення інвестиційної привабливості ІТ-підприємства в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційна привабливість країн, міст, регіонів ретельно досліджена, але досі немає єдиної теоретичної і методологічної бази для вивчення інвестиційної привабливості підприємства. Ця тема актуальна, оскільки ця економічна галузь має значну залежність від інвестиційної привабливості та потребує систематизації наявних підходів до вивчення та аналізу інвестиційної привабливості ІТ-підприємств.

Інвестиційна привабливість підприємства – це певна сукупність характеристик його виробничої, а також комерційної, фінансової, деякою мірою управлінської діяльності та особливостей того чи іншого інвестиційного клімату, результати якого свідчать про доцільність і необхідність здійснення інвестицій у нього [1].

До критеріїв інвестиційної привабливості організації для інвестора можна віднести: 1) частку ринку; 2) стан і технологічний рівень виробничого потенціалу; 3) рівень спеціалізації та кваліфікації персоналу; 4) конкурентоспроможність; 5) розмір матеріальних і нематеріальних активів, 6) стійкість фінансового становища організації (платоспроможність, джерела фінансування, ступінь залежності від кредитних ресурсів) [3; 6]. Однак головним критерієм для інвесторів є висока рентабельність підприємства [1].

Оцінка інвестиційної привабливості повинна здійснюватися у два етапи. Перший етап – розрахунок інтегрального показника за кожним підприємством окремо на підставі фінансової та бухгалтерської звітності; другий етап – коригування інтегрального показника, розрахованого на першому етапі, з урахуванням впливу результатів фінансово-господарської діяльності та ризиків діяльності підприємства [3].

Інформаційні технології у сучасному світі включають у себе комплекс методів та процедур, за допомогою яких реалізується багато функцій, а саме збирання, передавання, оброблення, зберігання та доведення до користувача інформації за допомогою комплексу технічних засобів. У Доповіді Конференції ООН із торгівлі й розвитку інформаційно-комунікаційні технології визнані сферою, де інновації втілюються в життя з найбільшою швидкістю і дають найвідчутніший ефект. Останні 10 років світовий ринок інформаційних технологій є найбільш перспективним. У січні 2018 року через звіт аналітичної компанії Gartner [7] стало відомо, що світові витрати на інформаційні технології (ІТ) в 2017 році збільшилися на 7,8% і перевищили \$2,5 трлн. Дані щодо обсягу світових витрат на ІТ-ринок наведено у табл. 1.

Виходячи з даних, наведених у табл. 1, варто зазначити, що обсяг світових витрат на інформаційні технології щорічно збільшується. Найбільша частка світових витрат ІТ-ринку світу припадає на надання ІТ-послуг та варіюється в межах від 51,2 до 57,9% від загального обсягу. Значні позиції займають витрати на придбання комп'ютерної техніки, які варіюються в межах 25,2–29,4% від загального обсягу витрат світового ІТ-ринку, що зумовлено високою вартістю комп'ютерної техніки. Найменшу питому вагу

займають витрати на програмне забезпечення, які варіюються в межах від 16,2 до 20,7%.

Вітчизняний ринок інформаційних технологій перебуває на стадії активного становлення. Проаналізувавши статистичні дані, можна побачити, що з кожним роком збільшується кількість підприємств сфери інформаційних технологій, що наведено у табл. 2.

Як видно з табл. 2, у 2015 році кількість ІТ-підприємств зростає до 15 317, а кількість зайнятих працівників в ІТ-галузі становила 242,4 тис. осіб. ІТ-ринок в Україні – один із найбільш популярних і швидкозростаючих ринків праці. У 2015 році кількість найнятих працівників становила 239,3 тис. осіб. Згідно з аналізом ІТ ринку, проведеним компанією im-homedia, близько 88% працівників цієї сфери – чоловіки, і лише 12% – жінки. Середній вік працівника ІТ в Україні – 25 років. У сфері ІТ досвід відіграє важливу роль. Так, із загального числа працівників цієї сфери 35% мають досвід роботи від 1 до 3 років, 31% – від 5 до 10 років. Новачки становлять лише 13% від загального числа.

Більшість працівників сфери ІТ володіють англійською мовою на середньому рівні (intermediate) – близько 40% від загального числа людей, зайнятих у цій сфері; 28% мають рівень upper-intermediate. Це підтверджує, що знання англійської є одним з основних цього напрямку. Вищу освіту мають 74% людей, які працюють в ІТ, що свідчить про високу інтелектуальність цього ринку.

Найбільша кількість зайнятих у сфері ІТ людей проживає у Києві – близько 44%. На другому місці – Харків (близько 19%), на третьому – Львів (9,4%), далі – Дніпро й Одеса. Це і є основні центри розроблення програмного забезпечення в Україні, на частку інших міст у

Таблиця 1

Обсяг світових витрат на ІТ-ринок

Роки	Світові витрати, млрд. дол.				Питома вага окремих видів ІТ-витрат світу, %			
	Комп'ютерна техніка	Програмне забезпечення	ІТ-послуги	ІТ-ринок світу	Комп'ютерна техніка	Програмне забезпечення	ІТ-послуги	ІТ-ринок світу
2008	382	231	811	1424	26,8	16,2	57,0	100
2009	335	225	769	1329	25,2	16,9	57,9	100
2010	375	244	793	1412	26,6	17,3	56,2	100
2011	404	268	848	1520	26,6	17,6	55,8	100
2012	424	285	874	1583	26,8	18,0	55,2	100
2013	471	305	907	1683	28,0	18,1	53,9	100
2014	528	325	944	1797	29,4	18,1	52,5	100
2015	573	379	998	1950	29,4	19,4	51,2	100
2016	616	466	1215	2297	26,8	20,3	52,9	100
2017	656	518	1330	2504	26,2	20,7	53,1	100

сумі випадає всього 13%, що можна побачити на рис. 1

Серед безлічі ІТ-компаній в Україні переважають компанії чисельністю штату до 50 осіб, проте тут кордони дуже розмиті, і великі компанії незабаром перехоплять лідерство в цій категорії. Штат менше 10 осіб мають лише 17% усіх ІТ-компаній в Україні. Понад 50% усіх ІТ-компаній мають аутсорсингову спрямованість, що яскраво говорить про напрями розвитку цього ринку в Україні.

Завдяки розширенню мережі доступу до Інтернету та збільшенню кількості ІТ-підприємств протягом 2010–2015 років обсяг реалізованої продукції збільшувався, що можна побачити у табл. 3.

Виходячи з даних, наведених у табл. 3, можна побачити стрімке зростання обсягів реалізованих товарів та послуг ІТ-підприємствами України.

ІТ-технології мають досить великий потенціал з погляду інвестора. Навіть під час сві-

тової економічної кризи зростання становило більше 30-40% на рік. Прибутки від реалізації однієї успішної розробки значно перевищують сукупний розмір усіх невдалих інвестицій. І це не враховуючи економічного ефекту від упровадження інновацій, який дає реальне зростання ВВП на якісно новій структурній основі. З кожним роком кількість ІТ-підприємств та обсяги реалізованої продукції збільшуються, ІТ ринок зростає та потребує фінансової підтримки та розвитку. Тому стає актуальною проблема підвищення інвестиційної привабливості ІТ-підприємства.

Для фінансування ІТ-проектів за допомогою зовнішніх інвесторів організації необхідно вживати заходів, які підвищують інвестиційну привабливість підприємства. Тобто головною метою для залучення інвестора є підвищення ефективності діяльності ІТ-підприємства і поліпшення її репутації. Для визначення ймовірних заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості ІТ-підприємств слід провести відповідну експер-

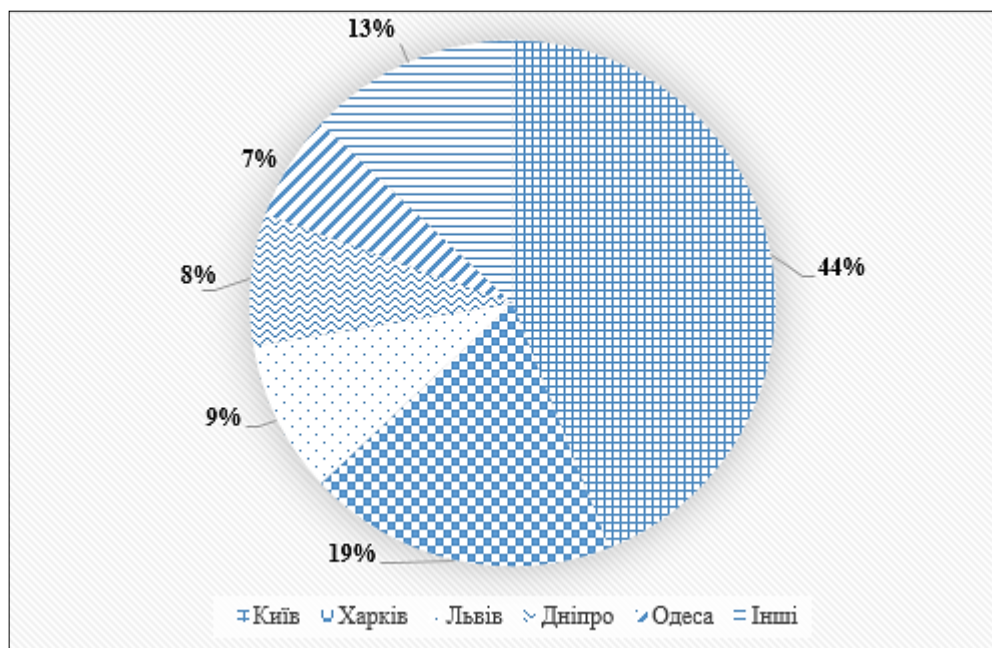

Рис. 1. Розподіл частки зайнятих у сфері ІТ

Таблиця 2

Кількість підприємств, кількість зайнятих та найманих працівників на підприємствах за видом економічної діяльності «Інформація та телекомунікації»

Роки	Кількість підприємств		Кількість зайнятих працівників		З них кількість найманих працівників	
	одиниць	у % до підсумку	тис. осіб	у % до підсумку	тис. осіб	у % до підсумку
2010	13189	100,0	233,5	100,0	231,0	100,0
2011	14372	100,0	231,4	100,0	228,8	100,0
2012	13448	100,0	219,5	100,0	216,2	100,0
2013	14885	100,0	218,1	100,0	214,6	100,0
2014	15019	100,0	237,7	100,0	234,6	100,0
2015	15317	100,0	242,4	100,0	239,3	100,0

Таблиця 3

**Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств
за видом економічної діяльності «Інформація та телекомунікації»**

Роки	За інституціональним підходом		За функціональним підходом	
	млн.грн	у % до підсумку	млн.грн	у % до підсумку
2010	65925,6	100,0	66015,1	100,0
2011	74348,2	100,0	74035,0	100,0
2012	79354,9	100,0	78478,5	100,0
2013	80410,4	100,0	79291,7	100,0
2014	84103,6	100,0	83191,0	100,0
2015	100590,4	100,0	99656,5	100,0

тизу і діагностику на підприємстві. Діагностика визначає наявність потенціалу і ресурсів у організації для проведення різних заходів, встановити інвестиційні ризики, розкрити сильні і слабкі сторони організації, а також вибрати заходи для підвищення інвестиційної привабливості. Діагностика проводиться за такими напрямками, як фінансова, виробнича, інвестиційна, організаційно-управлінська, комерційна діяльність підприємства [6]. За всіма напрямками визначаються ділянки, що вимагають додаткового втручання, показуються ризики, а також слабкі сторони, після цього створюється комплекс заходів в усіх напрямках, що дають можливість підвищити ефективність діяльності ІТ-підприємства та інвестиційну привабливість [2].

Узагальнюючи наукову літературу за цією темою [4–6], можна виділити такі заходи для підвищення інвестиційної привабливості ІТ-підприємства, як: 1) бізнес-планування; 2) підвищення рейтингу кредитної історії; 3) висока унікальність проекту. Розглянемо ці заходи більш детально.

Одним із заходів для підвищення інвестиційної привабливості ІТ-підприємства є бізнес-планування. Для цього потрібно провести аналіз стану підприємства, а потім визначити подальшу стратегію розвитку, скласти комплекс заходів, орієнтований на підвищення інвестиційної привабливості. Стратегія дає можливість керівнику оцінити поточну ситуацію на підприємстві, показати інвестиційну привабливість компанії. Для інвестора стратегія показує те, як підприємство бачить свої довготривалі перспективи; це більш важливо для інвесторів, які планують тривалі інвестування в ІТ-підприємства, а не в окремий проект. Після створення довготривалої стратегії розвитку підприємство може приступити до бізнес-планування. У бізнес-плані слід детально розглянути всі критерії діяльності, підтверджуючи розрахунками необхідний обсяг інвестицій, і скласти схему фінансування. План грошових потоків, розрахований в бізнес-плані, дає можливість інвестору оцінити здатність підприємства повернути позикові кошти, а також передбачити, чи зможе підприємство виплатити відсотки [4]. Бізнес-план ІТ-проекту дає інвестору змогу побачити аргументовані строки вико-

нання проекту та економічний ефект від нього. Для інвесторів ІТ-ринку важливим фактором є не тільки фінансові показники підприємства, а й сама концепція проекту.

Наступним заходом, який може втілити ІТ-підприємство для підвищення інвестиційної привабливості, є формування кредитної історії та підвищення її рейтингу, тому що вона дає можливість інвестору побачити досвід підприємства щодо освоєння зовнішніх інвестицій і виконання зобов'язань перед інвесторами і кредиторами.

Для ІТ-сфери важливим заходом для залучення інвестиційних коштів є унікальність виконуваного проекту. Це зумовлено тим, що ІТ-ринок швидко зростає та постійно розвивається, щоразу відкриває нові мікроніші, тому ІТ-підприємство повинно випускати на ринок не тільки якісні товари та послуги, а й інноваційні.

Інвестиційна привабливість займає важливе місце в життєдіяльності будь-якого підприємства, особливо це стосується ІТ-підприємств, які, як правило, розробляють індивідуальні проекти, тому слід приділяти значну увагу підвищенню рівня факторів, які оцінює інвестор. Організації потрібно взяти за основу регулярний моніторинг і коригування інвестиційної привабливості, це дозволить залучити інвесторів, підвищити рівень рентабельності та ефективності системи управління. Реалізація таких заходів приведе до прискорення процесу залучення додаткових ресурсів, збільшення їх обсягів і зниження їх вартості.

Висновки. Таким чином, розроблення шляхів інвестиційної привабливості для підприємств являє собою складний процес удосконалення характеристик його виробничої, а так само комерційної, фінансової та управлінської діяльності, за результатами яких інвестор свідчить про доцільність і необхідність здійснення інвестицій у підприємство. Останні 10 років світовий ринок інформаційних технологій є найбільш перспективним, а обсяг світових витрат на інформаційні технології щорічно збільшується. В Україні ринок інформаційних технологій перебуває на стадії активного становлення, з кожним роком збільшується кількість підприємств сфери ІТ, також спостерігається

стрімке зростання обсягів реалізованих товарів та послуг ІТ-підприємствами України. Для підвищення інвестиційної привабливості вітчизняних ІТ-підприємств можна виділити такі заходи, як: 1) бізнес-планування; 2) підвищення рейтингу кредитної історії; 3) висока унікальність проекту. Результатом їх здійснення, крім власне збільшення інтересу інвесторів до компанії, також є підвищення ефективності роботи підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Балдін К.В. Інвестиційне проектування : підручник / К.В. Балдін, А.В. Рукосуєв, І.І. Передеряєв, Р.С. Голов. Дашков и К, 2014, 366 с.
2. Гриньова В.М. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. / В. М. Гриньова,
3. В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, Ю.М. Великий. Х.: Інжек, 2004. 368 с.
4. Єндовицький Д.О. Комплексний аналіз і контроль інвестиційної діяльності /
5. Д.О. Єндовицький. М.: ФіС, 2009. 400 с.
6. Леонова Л.В. Методика оцінки інвестиційної привабливості підприємств-виконавців інвестиційних проектів / Л.В. Леонова. К.: ІДТА, 2009. 67 с.
7. Разумов І.В. Реструктуризація діяльності на підприємстві / І.В. Разумов. Фінанси і кредит, 2011. 60 с.
8. Трясіцина Н.Ю. Комплексна оцінка інвестиційної привабливості підприємств / Н.Ю. Трясіцина. // Економічний аналіз. № 18. 2011. С. 5–8.
9. Офіційний сайт дослідницької та консалтингової компанії Gartner. URL: <https://www.gartner.com/technology/>